

Hodnocení životní úrovně

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2005, v05-11</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EU.4, EU.6, EU.23a, IDE.1</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. listopadu 2005</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>1060</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. prosince 2005</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V rámci listopadového šetření CVVM byly respondentům položeny některé otázky týkající se životní úrovně jejich domácnosti. Stálou součástí výzkumů CVVM je otázka pokládaná všem respondentům: „Považujete životní úroveň své domácnosti za velmi dobrou, za spíše dobrou, za ani dobrou, ani špatnou, za spíše špatnou nebo za velmi špatnou?“ (viz tabulku 1)

Tabulka 1: Hodnocení životní úrovně domácností (v %)

	2004						2005								
	05	06	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	09	10	11
velmi dobrá	5	3	3	3	3	4	4	3	5	5	4	4	2	4	3
spíše dobrá	35	32	34	30	33	32	38	34	37	31	36	34	31	29	33
ani dobrá, ani špatná	44	45	43	45	44	40	40	41	41	41	44	42	46	44	45
spíše špatná	14	16	17	18	17	19	15	17	13	18	13	17	17	18	16
velmi špatná	2	4	3	4	3	5	3	4	3	4	3	3	3	5	3
dobrá	40	35	37	33	36	36	42	37	42	36	40	38	33	33	36
špatná	16	20	20	22	20	24	17	21	16	22	16	20	20	23	19

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

V listopadu 2005 životní úroveň své domácnosti jako dobrou hodnotila více než třetina (36 %) dotázaných, více než dvě pětiny (45 %) ji označily za „ani dobrou, ani špatnou“ a asi pětina (19 %) ji charakterizovala jako špatnou. V porovnání s šetřením uskutečněným o měsíc dříve jsme zaznamenali mírný pokles podílu kritického hodnocení o 4 procentní body. Z tabulky 1 je dále patrné, že hodnocení životní úrovně, které v průběhu roku oscilovalo v rozmezí 33 až 42 %, pokud jde o podíl příznivých vyjádření, a 16 až 24 % v případě negativního pocitu, je aktuálně prakticky identické s hodnocením zjištěným v listopadu 2004 a že vývoj od května tohoto roku do značné míry kopíruje stejné období roku 2004.

Vnímání životní úrovně vlastní domácnosti se výrazně zlepšuje s rostoucím příjmem a se zvyšujícím se stupněm dokončeného vzdělání respondenta. Ke

spokojenější části obyvatel patří podnikatelé a živnostníci, vyšší odborníci či vedoucí pracovníci, mladí lidé ve věku 15 až 19 let, studenti, svobodní a stoupci ODS. Skupiny vnímající svou životní úroveň relativně hůře tvoří zejména lidé starší 60 let, důchodci, nezaměstnaní, pracovníci v dělnických profesích, rozvedení či ovdovělí lidé a stoupci KSČM.

Vedle momentálního hodnocení životní úrovně domácnosti výzkum zjišťoval i subjektivně vnímaný materiální status domácnosti prostřednictvím otázky: „Je Vaše domácnost bohatá nebo chudá? Velmi bohatá, spíše bohatá, ani bohatá, ani chudá, spíše chudá, velmi chudá?“

Tabulka 2: Subjektivní materiální status domácnosti

	5/03	10/03	2/04	10/04	4/05	10/05	11/05
domácnost velmi bohatá	0	0	0	0	0	0	0
domácnost spíše bohatá	5	7	5	4	6	8	7
domácnost ani bohatá, ani chudá	72	61	66	66	63	62	69
domácnost spíše chudá	19	27	25	24	26	24	20
domácnost velmi chudá	3	4	3	5	4	5	3
BOHATÁ/CHUDÁ	5/22	7/31	5/28	4/29	6/30	8/29	7/23

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Z výsledků, které ukazuje tabulka 2, vyplynulo, že 7 % dotázaných považuje svoji domácnost za bohatou, zatímco 23 % ji v šetření označilo jako spíše či dokonce velmi chudou. Více než dvě třetiny dotázaných (69 %) pak svoji domácnost ohodnotily jako „ani bohatou, ani chudou“. V porovnání s předchozími výzkumy včetně posledního, který proběhl jen o měsíc dříve, se v aktuálním šetření objevil relativně nižší podíl respondentů označujících vlastní domácnost za chudou, což se projevilo ve zvýšeném podílu odpovědí „ani bohatá, ani chudá“ domácnost. Podobný výsledek byl zaznamenán pouze jednou, a to v květnu 2003, kdy byla otázka v této podobě pokládána vůbec poprvé.

Tabulka 3: Subjektivní materiální status domácnosti a životní úroveň (v %)

	životní úroveň		
	dobrá	ani dobrá, ani špatná	špatná
bohatá domácnost	19	1	1
ani bohatá, ani chudá domácnost	78	83	14
chudá domácnost	2	16	84

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Podrobnější rozbor dat ukázal (viz tabulku 3), že subjektivní pocit chudoby mají především lidé se špatnou životní úrovní, i když nikoli výlučně. Za chudou označilo svou domácnost totiž i 16 % respondentů, kteří se o životní úrovni této domácnosti vyjádřili jako o „ani dobré, ani špatné“, a dále též 2 % těch, kdo životní úroveň své domácnosti hodnotili pozitivně. Naproti tomu jako bohatou svoji domácnost označovali bezmála jen respondenti, kteří životní úroveň vlastní domácnosti vidí jako dobrou.

Základní sociodemografické diference v případě subjektivního vnímání materiálního statusu domácnosti byly obdobné, jako v případě subjektivního hodnocení životní úrovně, i když vzhledem k velmi silné tendenci respondentů řadit se do středu škály se rozdíly v tomto ohledu oproti hodnocení životní úrovně poněkud stíraly.

Dále naše šetření zjišťovalo, jak lidé vycházejí se svým současným příjmem (viz tabulku 4)¹ a zda jim tento příjem umožňuje uspokojovat základní životní potřeby (viz graf 1).²

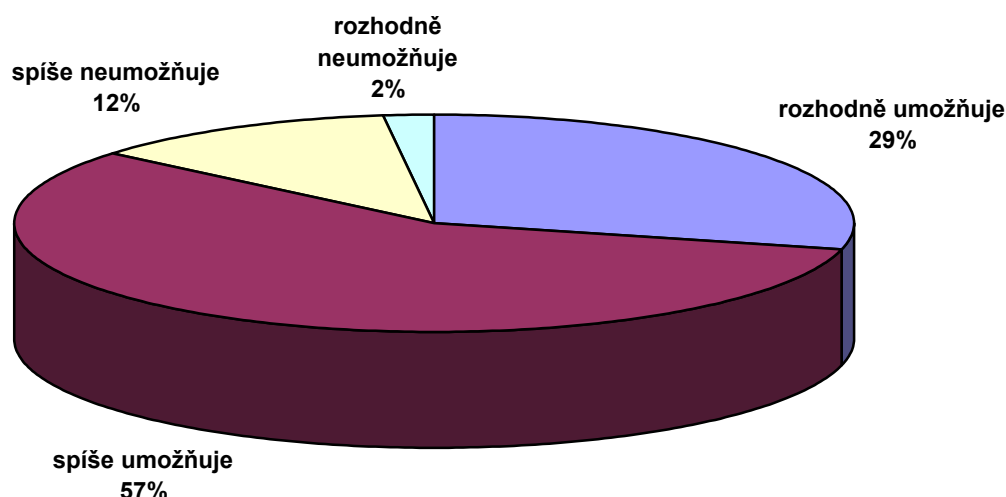
Tabulka 4: Jak domácnost vychází se současným příjmem (v %)

	3/02	1/03	5/03	10/03	2/04	10/04	4/05	10/05	11/05
velmi obtížně	7	9	5	9	6	7	7	7	5
obtížně	15	13	11	17	9	14	13	12	13
spíše obtížně	36	39	38	39	44	39	41	37	35
spíše snadno	30	26	36	24	29	29	27	30	34
snadno	7	8	6	6	6	6	7	8	8
velmi snadno	1	1	1	1	2	1	1	2	1
OBTÍŽNĚ/SNADNO	58/38	61/35	54/43	65/31	59/37	60/36	61/35	56/42	53/43

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Jak ukazuje tabulka 4, potíže při hospodaření se stávajícím příjmem své domácnosti uvedlo 53 % respondentů. 43 % dotázaných se naopak vyjádřilo v tom smyslu, že s rozpočtem jejich domácnosti vychází více či méně snadno. Výsledky z listopadu a října 2005 přitom představují statisticky významné zlepšení oproti všem srovnatelným šetřením z období od října 2003 do dubna 2005. Srovnatelně příznivé hodnocení se dříve objevilo pouze v květnu 2003.

Graf 1: Umožňuje celkový příjem domácnosti uspokojovat její základní potřeby?

Z výsledků v grafu 1 je zřejmé, že naprostá většina (86 %) domácností nemá problémy s uspokojováním základních životních potřeb. 14 % respondentů naopak uvedlo, že celkový příjem jejich domácnosti na základní životní potřeby spíše nestačí, přičemž 2 % s tím mají vážné problémy. Napětí při uspokojování základních potřeb se přitom týká bezmála poloviny (45 %) domácností, jež respondenti označili za chudé. Naproti tomu mezi dotázanými, kteří svou domácnost deklarovali jako „ani bohatou, ani chudou“, potíže s uspokojováním základních potřeb konstatovalo pouze 5 %. Nejčastěji se tyto potíže vyskytují v domácnostech nezaměstnaných a nekvalifikovaných dělníků.

¹ Otázka: „Jak Vaše domácnost vychází s příjmem, který v současné době má?“

² Otázka: „Umožňuje celkový příjem Vaší domácnosti uspokojovat základní životní potřeby domácnosti – jídlo, oblečení a běžné potřeby pro domácnost? Rozhodně umožňuje, spíše umožňuje, spíše neumožňuje, rozhodně neumožňuje?“